

Програма за работа, план за активности и главни цели

Програмата за работа е подготвена врз основа на тековниот Закон за вршење на сметководствени работи. Подолу се наброени областите кои во текот на моето членување во Управниот одбор на ИСОС ќе бидат имплементирани:

- 1) Идентификување најодржлив модел за работа на ИСОС;
- 2) Пристап заснован на ризик;
- 3) Методологија за контрола на квалитетот;
- 4) Истражна методологија и методологија за санкционирање;
- 5) Известување и транспарентност за работата на ИСОС;
- 6) Избор на најодржливиот, најефективниот и најефикасниот модел за професионална едукација; и

За областите наброени погоре

1) Идентификување најодржлив модел за работа на ИСОС

Ниту Законот за вршење на сметководствени работи, ниту подзаконските акти не даваат специфичен модел за тоа како ИСОС треба да функционира и како треба да ги исполнува своите надлежности. За имплементација на некои од надлежностите неопходно е да се избере соодветен модел за работата на ИСОС. Усвојувањето на моделот кој што се користи во големите држави можеби и нема да биде прифатлив, но во исто време усвојувањето модел за споредлив пазар со различни принципи (озаконети) може да биде неприменлив.

Со цел да се имплементираат законските барања, треба да биде направена сеопфатна анализа и различни модели треба да бидат простудирани и споредени со цел да се избере оптимален модел за работа на ИСОС.

Кога зборуваме за моделот, неопходно е да се земат предвид и финансиските аспекти. Одржливиот модел на финансирање треба да обезбеди ИСОС да остварува доволно приходи за ефективно финансирање на неговите надлежности, а во исто време и да се избегне голем одлив на финансиски средства за (административните) бариери на субјектите кои ќе бидат предмет на регулатива (сметководителите, овластените сметководители, друштвата за вршење на сметководствени работи, овластените сметководители – трговци поединци и сметководителите – трговци поединци). Во таа насока, во праксата постојат различни начини на финансирање кои треба да бидат земени предвид пред да биде усвоен моделот за работа на ИСОС. При тоа, треба да се земе предвид регулаторниот надоместок кој треба директно да биде наплатуван од субјектите кои ќе бидат предмет на регулатива (на пр. променлив износ заснован на обртот), членарина, или комбинација на двете.

2) Пристап заснован на ризик

Овој пристап вклучува два аспекта:

Првиот аспект се однесува на ниво на правно лице. Во овој дел фокусот е ставен на изборот на примерок за контрола на квалитетот (на пр. кој ангажман кај кое правно лице е со најголем ризик и поради тоа треба да биде предмет на контрола на квалитетот за да се обезбеди целосна усогласеност со правилата за сметководство).

Вториот аспект се однесува на ниво на поединечен ангажман. Во овој аспект фокусот е ставен на начинот на кој сметководствената документација од поединечен ангажман ќе биде предмет на контрола на квалитетот (на пр. преку идентификување специфични области кои треба да бидат согледани како ризични).

Во оваа глава се зборува за првиот аспект од пристапот заснован на ризик. Овој аспект е вообичаено надвор од методологијата за контрола на квалитетот и вклучува анализа и собирање податоци (вклучувајќи ги методите и начините на кои податоците кои треба да бидат собрани и обработени) и во таа насока – определување на ризичните фактори кои треба да бидат земени предвид при изборот на поединечните ангажмани кои треба да бидат предмет на контролата на квалитетот. Крајниот резултат од ваквата методологија треба да обезбеди транспарентен метод за избор на примерок ставајќи го фокусот на поединечните ангажмани кои се покритични за националната економија (во случај истите да не се спроведени соодветно) отколку оние кои што имаат значајно влијание на пазарот.

3) Методологија за контрола на квалитетот

Методологијата за контрола на квалитетот е најголемиот предизвик за ИСОС. Истата не се применува од страна на ИСОС. Ова не е во согласност со поставената законска рамка, затоа што ИСОС (по дефиниција) треба да биде независен и поради тоа потребен е објективен пристап во контролата на квалитетот.

Методологијата за контрола на квалитетот не само што се бара во сите аспекти од работењето, туку во исто време треба да биде насочена кон спецификите на пазарот за сметководство (на пр. капацитет и длабочина на пазарот, број на обврзници за водење на сметководство, останати субјекти на пазарот и тн.). Како второ, методологијата за контрола на квалитетот треба да го вклучува пристапот заснован на ризик (којшто веќе беше објаснет во претходното поглавје) и како таква треба да го насочува вниманието на инспекторот (лицето кое што ќе ја спроведува контролата на квалитетот) кон областите кои што се од релевантно значење од целокупната сметководствена документација, а не кон секој детал од истата затоа што тоа би можело да го компромитира квалитетот на самата контрола.

Целта на методологијата за контрола на квалитетот е истата да биде ефективна (временски) ефикасна и финансиски исплатлива насочувајќи го вниманието на лицата што ја спроведуваат кон поголемиот (јавниот) интерес, ставајќи го фокусот на релевантните аспекти (а не на сите аспекти).

4) Истражна методологија и методологија за санкционирање

Истражната надлежност и надлежноста за санкционирање е втората (задолжителна) функција на ИСОС. Доколку од овластените вработени лица се бара да ја спроведуваат контролата на квалитетот, истражната надлежност и надлежноста за санкционирање е натамошната постапка која треба да биде спроведувана врз сметководителите, овластените сметководители, друштвата за вршење на сметководствени работи, овластените сметководители – трговци поединци и сметководителите – трговци поединци (вообичаено) во случај на идентификувани значајни разлики или неправилности во текот на контролата на квалитетот. Ваквата надлежност (или попрецизно) надлежноста за спроведување истраги и надлежноста за изрекување санкции е една од компонентите на надзорот. Треба да се обезбедат различни начини за спроведување и извршување на надзорот, од наредба за отстранување неправилности до одземање лиценци на правни и физички лица.

Резултатот од развојот на ваква методологија за истражна постапка и постапка за санкционирање ќе му овозможи на ИСОС да изрекува мерки по основ на извршен надзор како резултат на спроведената контрола на квалитетот.

5) Известување и транспарентност за работата на ИСОС

Оваа глава претставува значаен сегмент за сите сметководители, овластени сметководителит, друштва за вршење на сметководствени работи, овластени сметководители – трговци поединци и сметководители – трговци поединци. ИСОС треба да ги земе предвид најдобрите и најсоодветните начини за да ја извести јавноста од спроведената контрола на квалитетот (од спроведената истрага и извршеното санкционирање), спроведените истражувања и проверки на пазарот. Друг начин како да се пристапи кон јавноста е да се развијат т.н. индикатори за квалитетен ангажман. Примери за вакви индикатори за квалитетен ангажман се времето кое одговорниот сметководители / овластен сметководител треба да го посвети на секој поединечен ангажман, составот на тимот од вработени за секој поединечен ангажман и тн.. Овие индикатори за квалитетен ангажман треба да бидат со време објавени за да се обезбеди постепена усогласеност со истите.

Крајниот резултат на соодветните индикатори за квалитетен ангажман и нивното објавување ќе допринесе кон повисок квалитет на поединечните ангажмани во иднина. Субјектите на контролата на квалитетот треба да бидат свесни за овие индикатори за квалитетен ангажман, а во спротивно нивното игнорирање или непостоење може да поттикне заобиколување на правилата за сметководство.

6) Избор на најдржливиот, најефективниот и најефикасниот модел за професионална едукација

Професионалната едукација треба да го обезбеди и поттикнува квалитетот во сметководството.

Професионалната едукација покрива два аспекта. Првиот аспект е полагањето стручен испит за стекнување на звањето сметководител или евентуално признавањето на квалификацијата за сметководител стекната во странство.

Вториот аспект се однесува на континуираното професионално усовршување. Тековниот Закон за вршење на сметководствени работи (соодветно) вклучува одредби според кои овластениот сметководител треба да посетува најмалку 120 часа континуирано професионално усовршување во било кој тригодишен период за да не го изгуби своето уверение.

Со оглед на фактот дека ИСОС треба да ја носи крајната одговорност за сметководствената професија, треба оваа надлежност за професионална едукација да биде препуштена на ИСОС да оцени дали истата ќе ја спроведува или ќе ја додели на други правни лице. Доколку оваа надлежност биде делегирана, ИСОС треба да има овластување да ги пропише критериумите за избор на правните лица кои ќе ги спроведуваат активностите за организирање и спроведување на стручниот испит за стекнување на звањето сметководител и континуираното професионално усовршување.

Крајниот резултат на сето ова треба да биде развој на квалитетен едукативен систем. Овој систем треба да биде предмет на регулатива од страна на ИСОС (доколку се прифати ваквиот модел)

Програмата за работа на Управниот одбор на Институтот

Управниот одбор:

- 1) ги подготвува и предлага годишната програма за работа и развој и годишниот финансиски план на Институтот;
- 2) ги подготвува годишната сметка и годишниот извештај за работењето на Институтот;
- 3) ја предлага висината на членарините;
- 4) ја предлага висината на надоместокот за издавање на лиценци за работа;
- 5) ја предлага висината на надоместокот за полагање на испит за здобивање статус на сметководител и овластен сметководител;
- 6) ја предлага висината на надоместокот за полагање испит за признавање на професионална квалификација стекната во странство согласно со овој закон;
- 7) одлучува за запишување и бришење на членовите во регистрите на Институтот;
- 8) ја усвојува годишната програма за континуирано професионално усовршување предложена од Комисијата за образование, обука и публикации;
- 9) ја предлага висината на надоместокот за континуирано професионално усовршување;
- 10) ја усвојува годишната програма за контрола на работењето на трговецот поединец - сметководител, трговецот поединец - овластен сметководител и друштвото за вршење на сметководствени работи;
- 11) ја предлага програмата за одобрување на квалификација за сметководител и овластен сметководител стекната во странство;
- 12) ги разгледува извештаите од извршената контрола на работењето на трговецот поединец - сметководител, трговецот поединец - овластен сметководител и друштвото за вршење на сметководствени работи и покренува прекршочна постапка согласно законот;
- 13) издава и одзема лиценци за работа;
- 14) ги предлага членовите на комисиите;
- 15) го предлага актот за висината на платите за претседателот на Институтот, секретарот и за вработените во стручната служба на Институтот, како и сите надоместоци за членовите на Управниот одбор, Надзорниот одбор, комисиите и за Собранието на Институтот;
- 16) одлучува за прием на донации;
- 17) се грижи за наплата на членарините;
- 18) ги извршува одлуките на Собранието на Институтот;
- 19) го донесува етичкиот кодекс на Институтот;
- 20) ги доставува ажурираните податоци од Регистарот на сметководители и овластени сметководители и субјектите што вршат сметководствени работи до Централниот регистар најдоцна до 15 јануари во тековната година за претходната година;
- 21) ги доставува ажурираните податоци од Регистарот на сметководители и овластени сметководители до Управата за јавни приходи најмалку еднаш месечно;
- 22) врши контрола и ажурирање на податоците во Регистарот на сметководители и овластени сметководители, кои ги доставува до Централниот регистар и до Управата за јавни приходи и соработува со нив за успешно спроведување на прописите на сметководството и на законот;
- 23) донесува интерен акт за начинот за чување на личните податоци и информации и
- 24) врши други работи согласно со закон.

Институтот особено ги врши следниве работи и активности:

- 1) води Регистар на сметководствени приправници, Регистар на сметководители, Регистар на овластени сметководители, Регистар на трговци поединци - сметководители, Регистар на трговци поединци - овластени сметководители, Регистар на друштва за вршење на сметководствени работи и Регистар на правни лица кои спроведуваат обуки за континуирано професионално усовршување;
- 2) врши електронска размена на податоци од Регистарот на сметководители и овластени сметководители со Централниот регистар за цели на потпишување на годишната сметка и на финансиските извештаи;
- 3) врши електронска размена на податоци од Регистарот на сметководители и овластени сметководители со Управата за јавни приходи за цели на поднесување на даночните пријави;
- 4) врши контрола на работењето на вршителите на сметководствени работи, трговците поединци - сметководители, трговците поединци - овластени сметководители и друштвата за вршење на сметководствени работи;
- 5) организира и спроведува испит за стекнување статус на сметководител односно овластен сметководител;
- 6) издава уверение за сметководител и уверение за овластен сметководител;
- 7) издава и одзема лиценци за работа на трговци поединци – сметководители, трговци поединци - овластени сметководители и друштва за вршење на сметководствени работи;
- 8) одлучува по барањата за одобрување на квалификација за сметководител и овластен сметководител стекната во странство;
- 9) организира и спроведува испит за одобрување на квалификација за сметководител и овластен сметководител стекната во странство;
- 10) издава одобренција на правни лица кои ќе спроведуваат обуки за континуирано професионално усовршување под надзор на Институтот;
- 11) организира меѓународни и домашни симпозиуми од областа на сметководството;
- 12) ја следи примената на Кодексот на етика за професионални сметководители на IFAC;
- 13) ги преведува МСФИ и МСФИ за МСС;
- 14) соработува со други професионални тела во Република Северна Македонија и странство и
- 15) врши други работи утврдени со законот.

Струмица, 24,03,2023 година

Коцева Славица